

Op de rug van Bigi Kayman

tekst: Henna Goudzand Nahar
illustraties: Hedy Tjin

Querido 2021 - €16,99 - ISBN 9789045126685

Groep
5-6 (NL)
Leerjaar
4-5 (B)
Trefwoorden
tot slaaf gemaakt, gelijkheid en ongelijkheid, vrijheid en onvrijheid

Afi en Kofi moeten de hele dag hard werken op een suikerplantage. Net als hun ouders zijn zij tot slaaf gemaakt. Wanneer ze horen dat hun vader verkocht gaat worden, besluiten ze te vluchten. Tijdens hun vlucht komen ze een bijzondere kaaiman tegen.

1 Vooraf

Er zijn weinig kinderboeken geschreven over het onderwerp slavernij. *Op de rug van Bigi Kayman* vertelt het verhaal van twee kinderen en hun ouders op een suikerrietplantage in Suriname. Het boek is zowel verhalend als informatief. Vanuit het perspectief van de kinderen Afi en Kofi wordt de lezer geconfronteerd met de ongelijkheid tussen de tot slaaf gemaakten en de familie van meester Jan (de slavenmeester). Afi en Kofi besluiten te vluchten naar het 'landje tussen de moerassen' waar je vrij

kunt zijn. Onderweg door het oerwoud komen ze wilde (pratende) dieren tegen. Deze plek in de moerassen is geïnspireerd op de geschiedenis van de Brooskampers en het Surinaamse kinderlied *Bigi Kayman*. De Brooskampers waren tot slaaf gemaakten in Suriname die zich vrij maakten door te vluchten. Ze leefden in een moerasgebied en volgens een oude legende werden de eerste Brooskampers door een kaaiman naar het gebied gedragen.

2 Introductie boek

Ga met de leerlingen in een kring zitten.

Bekijk samen met de leerlingen de kaft van het boek. Stel de volgende vragen.

- Wat zie je? (noteer de woorden van de leerlingen)
- Waar denk je dat dit verhaal zich afspeelt? En waaraan kun je dat zien?
- Wat weet je over de jungle? Welke dieren leven daar?

Vertel dat het verhaal zich afspeelt in Suriname.

- Wat weet je over dit land?

Vertel dat het verhaal niet over het nu gaat, maar over meer dan honderd jaar geleden.

3 Voorlezen

Lees in een later stadium het boek in zijn geheel voor.

Lees de volgende passages (of laat de leerlingen voorlezen). Stel steeds een aantal vragen na het lezen van een aantal pagina's. Toon tijdens het voorlezen steeds de illustraties op de pagina en laat de leerlingen beschrijven wat ze erop zien.

Pagina 4-5: Plantage

- Waar wonen Afi en Kofi? En met wie wonen Afi en Kofi?
- Wat is een plantage?
- Waarom kunnen Afi en Kofi niet weg?
- Wie is meester Jan?

Laat de illustratie zien bij de pagina's en vertel dat dit de plantage is waar Afi en Kofi wonen.

- Wat zie je?

Pagina 6-9: Suikerriet

- Welk werk doen de ouders van Afi en Kofi?
- Waarom gaan Afi en Kofi niet naar school?

Laat de illustraties op de pagina's zien. Vertel wat suikerriet is en hoe daar suiker van gemaakt wordt.

Pagina 10-11: Ongelijkheid

- Wat zijn de verschillen tussen de familie van meester Jan en die van Afi en Kofi?

Schrijf de antwoorden van de leerlingen op het bord. Maak twee kolommen: één voor de familie van meester Jan en één over die van Afi en Kofi.

Blader terug naar de illustratie op pagina 2 en 3. Vertel de leerlingen dat links de familie van meester Jan staat en dat rechts Afi, Kofi, hun ouders en anderen tot slaaf gemaakten staan. Welke verschillen zien de leerlingen? Vul de kolommen op het bord aan.

Bespreek met de klas wat ongelijkheid is.

Pagina 22-23: vrijheid

- Waarom willen Afi en Kofi naar het landje tussen de moerassen?
- Waardoor kunnen de mensen daar in vrijheid leven?

Bekijk de illustratie op pagina 54.

Vertel dat de mensen in vrijheid leven.

- Wat zie je?
- Zijn er verschillen te ontdekken in hoe de mensen eruit zien in deze tekening en de tekening op pagina 3?

4 Verwerking

Kringgesprek

In het boek staan vrijheid en onvrijheid, gelijkheid en ongelijkheid lijnrecht tegenover elkaar. Tijdens het voorlezen komen deze begrippen voorbij aan de hand van de personages. Tijdens het voorlezen is het begrip ongelijkheid al besproken. Vraag de kinderen hoe het nu is. Zijn wij allemaal gelijk?

Vertel de kinderen dat slavernij, in onder andere Suriname, meer dan honderd jaar geleden is afgeschaft. Tot slaaf gemaakten werden niet meer gevangen gehouden op de plantages, ze waren vrij. Bespreek klassikaal wat het betekent om vrij te zijn. Wat betekent vrijheid voor de kinderen?

Beeldend

Zorg dat er A3-vellen, scharen, potloden en stiften, knutselmateriaal en lijm klaarliggen. Vertel dat jullie het gehad hebben over je vrij voelen. Wanneer voelen de leerlingen zich vrij? Dit kan van alles zijn: op een plek, bij andere mensen, als je een liedje hoort. Geef de leerlingen een leeg A3-vel. Schrijf in het midden van het vel met grote letters: *VRIJ ZIJN*. Laat de leerlingen alles wat in hen opkomt tekenen of plakken op het papier. Laat ze zelf kiezen welke materialen ze hiervoor willen gebruiken. Stimuleer de leerlingen om creatief te zijn.

5 Afsluiting

Hang alle werkstukken aan een lijn op in de klas. Loop er met de hele groep langs en geef de leerlingen de gelegenheid om vragen te stellen aan elkaar. Is de vrijheid die de leerlingen verwoord of verbeeld hebben te vergelijken met Afi en Kofi uit het verhaal? Hoe is het Afi en Kofi gelukt om vrij te zijn?

Lees vervolgens pagina 46 tot en met 54 voor aan de klas. Zing optioneel met de klas samen het lied *Bigi Kayman* op pagina 49. Scan de QR-code op de laatste pagina van het boek om de muziek op het digibord af te spelen. Het is de versie van singer-songwriter Gerson Main.

6 Verder lezen

Verder lezen over het thema slavernij? Lees dan *Syntax Bosselman* door Arend van Dam. Bepaal daarna zelf of dit boek geschikt is voor jouw groep. Dat geldt ook voor *Hoe wit ik ben* door Dolf Verroen. Er zijn helaas bijna geen boeken voor jongere kinderen over slavernij. Kies er eventueel voor om cultureel erfgoed te delen met de kinderen en verhalen van de spin Anansi voor te lezen. Tijdens de slavernij werd de slimme spin Anansi het symbool van stil verzet. Bijvoorbeeld: *Anansi de spin en de gulzige tijger* van Iven Cudogham.

Colofon

© Stichting Lezen (2022)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Liesbeth Rosendaal, Patsboem!

Vormgeving

Judith Schoffelen &
Erik oude Hanhof

Redactie

Bo van Alst, Alle Content

lezen.nl